

DE IDEALE WAJONG

WAJONGGROEP FNV **VOORJAAR 2021**

Vastgesteld in de sectorraad Uitkeringsgerechtigden

Uitkeringsgerechtigden

COLOFON

Uitgave Stichting FNV Pers

Redactie & Productie Afdeling Communicatie & Marketing FNV

Vormgeving FNV Ontwerp & Projecten

Druk FNV Repro

210544

DE IDEALE WAJONG

Voor alle jonggehandicapten met een arbeidsbeperking moet eenzelfde Wajong gaan gelden, zowel voor de huidige Wajongers, als voor de mensen die nu nog onder de Participatiewet vallen. Participeren en ontwikkelen van mensen met een beperking overlaten aan de gemeenten leidt tot willekeur en tot 'achteraan aansluiten in de rij' als de kosten voor participeren hoger zijn dan de kosten van andere mensen in de bijstand. De beleidsvrijheid van gemeenten werkt niet gunstig voor deze groep, zo is bij de evaluatie van de Participatiewet geconstateerd.

Een levenslange beperking is ook wezenlijk iets anders dan een tijdelijke werkloosheid waarvoor de bijstand het laatste vangnet is. De sollicitatieplicht, de sancties en de partner- en vermogenstoets zijn dan ook voor deze groep onterecht. Wantrouwen en financiële afhankelijkheid mag voor deze groep geen uitgangspunt zijn. Zij hebben het tegenovergestelde nodig: vertrouwen, hulp en de mogelijkheid van financiële zelfstandigheid. Het VN-verdrag voor mensen met een handicap en het onlangs verschenen advies van het College van de Rechten van de mens wijzen op het recht op een volwaardig en zelfstandig bestaan.

De onlangs aanvaarde Harmonisatie Wajong heeft enige vereenvoudiging gebracht, maar er zijn nog steeds 2 regimes: mensen in de Wajong en jonggehandicapten die vanaf 2015 onder de Participatiewet vallen. De laatste groep is helemaal slechter af, met name omdat zij financieel afhankelijk blijven van een partner of andere leden van hun huishouden. Die verschillen zijn onrechtvaardig en complicerend voor werknemers en werkgevers.

We schetsen een ideale Wajong, en willen de politiek aansporen om deze zo dicht mogelijk te benaderen. De sector Uitkeringsgerechtigden FNV ondersteunt dit.

- 1. Uitgangspunten.** Volwaardige deelname aan de maatschappij, recht op een financieel zelfstandig bestaan en recht op begeleiding naar werk voor mensen met een arbeidsbeperking zijn de uitgangspunten van het VN-verdrag en moeten dat ook zijn voor de werk- en inkomensregeling van mensen met een beperking. Dit geldt ook voor mensen die alleen in deeltijd kunnen werken. Inkomensondersteuning houdt ook rekening met het scholingsniveau.
- 2. Doelgroep:** mensen, die een aangeboren beperking hebben, of hebben oplopen in hun jeugd of tijdens hun studie (tot bijvoorbeeld 27 jaar), dus voordat zij de arbeidsmarkt opkomen. Deze mensen met een levenslange belemmering voor de arbeidsmarkt horen niet in de bijstand, maar verdienen een goede inkomens- en werkregeling los van de bijstand. De beperking is van dien aard, dat de persoon niet zonder extra ondersteuning in staat is een passende baan te vervullen en daarmee in haar/zijn onderhoud te voorzien.
- 3. De uitkering is qua hoogte** 75% van het minimumloon als iemand geen werk heeft, en kent geen partner- of inkomenstoets

- 4. Aanvullende uitkering bij werk.** Als iemand in deeltijd werkt krijgt deze persoon een aanvulling, waardoor **werken altijd loont**. Deze aanvulling is gebaseerd op de formule die de samenwerkende belangenorganisaties bij de Harmonisatie van de Wajong hebben ingediend en houdt rekening met het niveau van scholing. Door deze formule worden mensen in deeltijd of met een beperkte belastbaarheid in uren gecompenseerd, rekening houdend met wat ze in een valide situatie kunnen verdienen. (zie voor de formule onderaan)
- 5. Werkgeversondersteuning.** Aangepaste arbeid wordt voor de werkgever ondersteund door loonkostensubsidie (heeft de voorkeur boven loondispensatie), no-risk polis, extra begeleiding (interne of externe jobcoaching) en/of werk(plek)aanpassingen.
- 6. Betrokken instanties** zijn UWV, Sociale Ontwikkelbedrijven (gemeenten) en werknemersservicepunten
- 7. De aanvraag:** zodra zij van school komen (speciaal onderwijs, PRO en passend onderwijs) worden zij door de school of door henzelf of familie aangemeld bij UWV voor een Wajonguitkering. Mensen die tijdens hun studie een psychische stoornis ontwikkelen of anderszins gehandicapt raken, kunnen zichzelf melden bij het UWV, of, als ze die route niet kennen, worden doorverwezen door gemeente of instanties. De procedure moet eenvoudig zijn en de kennis van de mentoren in speciaal-, praktijk- of passend onderwijs kunnen hun kennis inbrengen op verzoek van betrokkene.
- 8. Doelgroepenregister.** Mensen met een Wajonguitkering die arbeidsvermogen hebben, worden opgenomen in het doelgroepenregister, behalve als betrokkene dat niet wil. Ook de mensen met een beschutwerk-indicatie vallen voortaan onder het doelgroepenregister. Omdat er geen partnertoets is zijn mensen met een erkende beperking nooit NUGGERS, zoals nu in de Participatiewet en valt de hele doelgroep in de Wajong en dus in het doelgroepenregister. Ook bij een beschutwerk-indicatie en zelfs mensen die duurzaam arbeidsongeschikt zijn, dat voorkomt dat werkgevers bepaalde groepen met een arbeidsbeperking vanwege de Quotumwet niet willen aannemen)
- 9. De keuring** wordt uitgevoerd door het UWV. De criteria die voor de Wajong 2010 golden worden weer ingezet bij de keuring. Het UWV voert een keuring uit, maar maakt tegelijk ook een schatting van de draagkracht in uren, het soort werk en de mate van noodzakelijke begeleiding en de ontwikkelmogelijkheden. Het UWV kijkt bij de keuring, of in een later stadium, of betrokkene de begeleiding van het ontwikkelbedrijf behoeft. Bij de keuring wordt gemeten en aangegeven:
 - Of betrokkene in aanmerking komt voor een Wajonguitkering
 - Of betrokkene arbeidsvermogen heeft of duurzaam arbeidsongeschikt is (in het laatste geval hoeft re-integratie niet te worden aangeboden, maar mag wel worden gevraagd)
 - Wat de geschatte urenbelasting is bij passend werk
 - Of de vereiste begeleiding via een sociaal ontwikkelbedrijf gaat starten, of via een persoonlijk begeleider vanuit het UWV
 - Of betrokkene wordt opgenomen in het doelgroepenregister (dat gebeurt altijd, behalve als betrokkene dat niet wil
 - Of er een beschutte werkplek noodzakelijk is

- 10. Sociale ontwikkelbedrijven.** Voor de mensen met een langdurige begeleidingsbehoefte is **de arbeidsbemiddeling**, aanvullende scholing en dienstbetrekking en/of detachering in handen van **de sociale ontwikkelbedrijven**. Deze weg kan direct bij de keuring worden ingezet, maar kan ook daarna nodig blijken te zijn. De inzet van loonkostensubsidie, jobcoaching, no-riskpolis en andere instrumenten worden dan in overleg met het UWV of de gemeente geregeld. Voor deze groep moet een cao gelden van de Sociale Ontwikkelbedrijven. Dit betekent dat niet alle mensen met een arbeidsbeperking en een Wajongstatus onder de Sociale Ontwikkelbedrijven zullen vallen.
- 11. Werknemersservicepunten** (tenminste 1 per arbeidsregio) zijn ook bereikbaar voor mensen met een beperking en bieden ondersteuning rond werk en inkomen, met name waar bureaucratie aan de orde is bij op elkaar inwerkende regelingen zoals aanvullende uitkering, toeslagen en verrekeningen. Op verzoek van betrokkene kunnen deze servicepunten de administratie/informatieplicht van de arbeid, toeslagen en aanvullende uitkering van arbeidsbeperkten overnemen, met name bij verstandelijke beperkingen. Partijen betrokken bij deze servicepunten: UWV, gemeenten, sociale partners en Kamer van Koophandel voor zzp'ers.
- 12. Een onafhankelijke ombudsman** voor mensen met een arbeidsbeperking rond problemen over werk en inkomen wordt ingesteld, al of niet gekoppeld aan werknemersservicepunten.
- 13. De uitvoering** van de keuring, de verstrekking van de uitkeringen en de eerste re-integratie is in handen van het UWV. Elke Wajonger heeft een persoonlijk consulent. Wie verantwoordelijk is voor de inzet en het beheer van de instrumenten loonkostensubsidie, jobcoaching en no-riskpolis is discussiepunt. Het eenvoudigst is om dit weer te beleggen bij het UWV, dat vereist een grondige wijziging van de Participatiewet.
- 14. Recht op begeleiding naar werk** is voor deze doelgroep recht op passend werk. Heel vaak moet het werk voor werknemers met een beperking worden aangepast aan de talenten en de belemmeringen. Het succes van de match is daar ook bij gebaat. Plaatsing bij reguliere bedrijven heeft de voorkeur, maar een ontwikkeltraject van leerwerkplekken- individuele- of groepsdetachering en waar mogelijk plaatsing in een vast contract bij een reguliere werkgever kan door de gewenste Sociale Ontwikkelbedrijven worden opgepakt.
- 15. Cao.** De groep die tijdelijk of langdurig in dienst komt van de Sociale Ontwikkelbedrijven vallen onder een daarvoor nog af te sluiten cao. Mensen die bij reguliere werkgevers een contract krijgen vallen in principe onder de daar geldende cao. Die cao kan voor garantiebannen uit de banenafspraken speciale loonschalen bevatten, waarbij minimaal WML en doorgroei naar 120% WML is geregeld.
- 16. Werkgevers** zijn gebaat bij een eenvoudige procedure en compensatie van de eventueel lagere productiviteit en begeleiding.
- 17.** Als iemand een erkende beperking heeft wordt in **het eerste jaar** gekeken of:
- Directe plaatsing bij een werkgever mogelijk is, bijvoorbeeld als uitloper van een stage
 - Er scholing nodig of wenselijk is voor een passende baan

- De persoon een doorverwijzing krijgt naar sociale ontwikkelbedrijven, die met betrokkene een ontwikkelplan opstelt. Dat kan lopen van basistraining-leerwerkplekken—beroepsopleiding gecombineerd met werk-detachering-plaatsing bij werkgever of beschut werk. Niet alle stadia hoeven te worden doorlopen en tijdelijke stappen terug als dat nodig is.
- Of er behandeling nodig is of moet worden afgerond, voordat het zoeken naar een baan kan starten (dat zal vooral spelen bij de groep die psychische aandoeningen heeft)
- Of iemand met behoud van de Wajong een studie wil/kan gaan volgen

De criteria van de keuring zijn vergelijkbaar met die van de Wajong 2010.

18. Recht op scholing houdt in dat studeren/scholing met behoud van uitkering mogelijk is (wordt nu geregeld in de Harmonisatie Wajong, moet gaan gelden voor alle mensen met een arbeidsbeperking). Voor beperkt belastbare mensen worden langere opleidingstrajecten mogelijk (fulltime studeren is bij sommige beperkingen niet haalbaar)

19. Als iemand **in deeltijd** werkt vanwege een **vastgestelde urenbeperking**, dan krijgt die persoon een aanvulling tot het minimumloon als zijn verdiende loon onder het minimumloon blijft of het in het betreffende bedrijf geldende cao-loon. In het geval de urenbeperking moeilijk met zekerheid is vast te stellen gaat deze regeling in als iemand 5 jaar lang in deeltijd heeft gewerkt en betrokken partijen (werkgever en werknemer) samen constateren dat dit het maximum is van de draagkracht van deze persoon. In geval van onenigheid brengt een arbeidskundige een advies uit. Deze regeling is vergelijkbaar met de voortgezette regeling van Wajong2010.

20. Mensen met een Wajongindicatie, die door werk uit de uitkering komen, behouden altijd een terugvaloptie als ze hun werk uiteindelijk toch verliezen of hun gezondheid weer afneemt (wordt nu geregeld in de Harmonisatie Wajongwet).

21. De financiering gebeurt op basis van realisatie, in ieder geval bij beschut werk. Het budget wordt losgekoppeld van het budget voor het sociaal domein, omdat de ervaring bij beschut werk heeft laten zien dat de kostbare instrumenten voor mensen met een beperking hen weer op achterstand zet. De beleidsvrijheid van de gemeenten om het budget voor het sociaal domein naar eigen inzicht te besteden nodigt uit om mensen met minder kostbare begeleidingsbehoefte eerder te helpen en doet mensen met een forse arbeidsbeperking achter in de rij belanden. Daarom moet het roer weer om en:

- Het UWV krijgt van het rijk de uitkeringen vergoed die zij aan mensen met een beperking uitkeren.
- De uitvoerende instantie krijgt voor andere instrumenten (loonkostensubsidie, no-risk polis, jobcoaching, werkplekaanpassing e.d.) een budget op basis van het aantal inwoners in het doelgroepenregister (of een andere systematiek die een direct verband legt tussen het aantal arbeidsbeperkten en de financiën). Dat budget wordt aangevuld met een scholingsbudget.
- De kosten beschut werk worden aan de uitvoerende instantie vergoed op basis van realisatie
- De sociale ontwikkelbedrijven krijgen een bedrag per werknemer met een vastgestelde arbeidsbeperking, waarvoor zij scholing, begeleiding en werk regelt (zie ook rapport bij Recht op Werk)

ALTERNATIEVE FORMULE VAN DE SAMENWERKENDE BELANGENORGANISATIES

De Harmonisatiewet Wajong heeft een nieuwe formule geïntroduceerd om de aanvullende uitkering te berekenen. De belangenorganisaties hebben zich daartegen heftig verzet, omdat deze formule het wettelijk minimumloon als grondslag had en geen rekening hield met de urenbeperkingen waar veel mensen last van hebben. Het principe dat mensen met een arbeidsbeperking recht hebben op een inkomen vergelijkbaar met hun valide collega's is hiermee immers buiten boord gevallen. De vroegere Wajong maakte dit wel mogelijk, maar was weer heel erg gecompliceerd. Daarom hebben de organisaties een alternatieve formule ontwikkeld, die eenvoudig is en juist die principes van gelijkwaardigheid wel recht doet. Deze kan alsnog, zelfs in de bestaande wet worden opgenomen.

Er zijn overigens ook nog andere methoden om beter rekening te houden met urenbeperking bij het berekenen van een aanvulling. In de formule van de Harmonisatiewet kan bijvoorbeeld de grondslag veranderd worden: het minimumloon vervangen door het functieloon. Ook kan een rechtvaardige aanvulling worden gerealiseerd met een inclusietoeslag via de belastingen.

Alternatieve formule die zowel een lager loonwaarde als minder uren kunnen werken compenseert.

$(I/LW - I) + (1 - \text{deeltijdfactor}) \times G$

I : inkomsten uit werk (loon, salaris)

LW: loonwaarde

G : is grondslag is Wettelijk minimumloon

Formule past binnen principes:

- Ook voor deze formule geldt dat meer werken loont en dat
- Ook stijging van de loonwaarde loont
- Het inkomen I recht doet aan het scholingsniveau
- de grondslag van de Wajong wordt niet veranderd

Bijlage met rekenvoorbeelden

BIJLAGE

REKENVOORBEELDEN:

Voorbeeld 1

Jiska heeft pech zij studeert nu nog notarieel recht en zal pas na 2021 afstuderen. Als zij is afgestudeerd bedraagt het aanvangssalaris per maand van een startende kandidaat-notaris bij een fulltime dienstverband 2.320 euro bruto per maand.

Jiska heeft een urenbeperking en kan niet meer dan 50% werken. Dat betekent dat haar aanvangssalaris uit arbeid 1.160 euro bruto per maand zou bedragen. Op grond van de voorgestelde inkomensregeling heeft zij nog recht op een aanvullende Wajonguitkering ter hoogte van 332,92 euro. Haar totale inkomen bedraagt dan 1492,92 euro bruto. Haar totale inkomen, de som van inkomen uit arbeid en de aanvullende uitkering, komt niet boven het WML uit omdat zij niet fulltime kan werken.

Berekening inkomen Jiska bij huidige Harmonisatiewet:

$(0,7 \times G) - (0,7 \times \text{compensatiefactor} \times I)$;

Compensatiefactor is $(\text{Loonwaarde} - 0,3/0,7 \times \text{Loonwaarde})$.

Bij 100% loonwaarde is compensatiefactor 1 want loonwaarde 100%:

$$I = 1 - 0,3/0,7 \times 1 + 0,7/0,7 = 1$$

Grondslag is WML is 1.635,60

$$\text{Inkomens aanvulling: } 0,7 \times 1635,60 - 0,7 \times 1.160 = 1.144,92 - 812 = 332,92$$

Berekening op grond van voorgestelde alternatieve formule:

Op basis van de formule $(I/LW - I) + (1 - \text{deeltijdfactor}) \times G$ wordt de aanvulling van Jiska:

Jiska werkt 50%; deeltijd factor is 0,5

WML: 1.635,60 bruto per maand.

- Jiska heeft een loonwaarde van 100%
- Daarmee is het eerste deel van de formule $I/LW - I = 0$

Hoogte aanvulling salaris Jiska wordt:

$$(1 - \text{deeltijdfactor}) \times \text{grondslag} = 0,5 \times 1.635,80 = \text{€ } 817,90$$

Voorbeeld 2

Marieke werkt 4 dagen in de week en heeft een functieloon van 120% WML.

Haar werkgever krijgt loondispensatie de loonwaarde van Marieke is 60%.

Het loon van Marieke bedraagt dus 57,6% WML.

Op grond van de Harmonisatiewet bedraagt de aanvulling uit de Wajong op haar loon:

inkomensondersteuning = $(0,7 \times G) - (0,7 \times \text{compensatiefactor} \times I)$;

Compensatiefactor is $\text{Loonwaarde} - 0,3/0,7 \times \text{Loonwaarde}$.

Hoogte inkomensaanvulling op grond van wetsvoorstel:

$0,7 \times \text{WML} - (0,7 \times 0,3/0,42 \times 0,576) = 0,7\text{WML} - 0,288\text{WML} = 0,412\text{WML}$.

Haar totale inkomen bedraagt $0,576\text{WML} + 0,412\text{WML} = 0,988\text{WML}$

Op grond van het amendement Renkema van Dijk bedraagt de inkomensaanvulling van Marieke:

$I/LW - I = 57,6 \text{ WML}/0,6 - 57,6 \text{ WML} = 96\% \text{ WML} - 57,6\% \text{ WML} = 38,4\% \text{ WML}$

Berekening op grond van voorgestelde alternatieve formule:

Marieke heeft een lagere loonwaarde en werkt in deeltijd.

Marieke heeft een baan met een functie loon van 120% WML

Haar loonwaarde is 60% en Marieke heeft een deeltijdfactor van 0,8.

Het inkomen van Marieke bedraagt dus: $0,6 \times 0,8 \times 120 \text{ WML} = 0,576\% \text{ WML}$

Inkomensaanvulling wordt als volgt berekend:

$(I/LW - I) + (1 - \text{deeltijdfactor}) \times G$

$(57,6/0,6 - 57,6) + (1 - 0,8) \text{ WML} = (96 - 57,6) + 0,2 \text{ WML} = 38,4 + 0,2 \text{ WML} = 38,6\% \text{ WML}$

Totale inkomen Marieke is: $57,6 \text{ WML} + 38,6 \text{ WML} = 96,2\% \text{ WML}$